

● Crisi i oportunitat

per Àngel Pes

ECONOMISTA

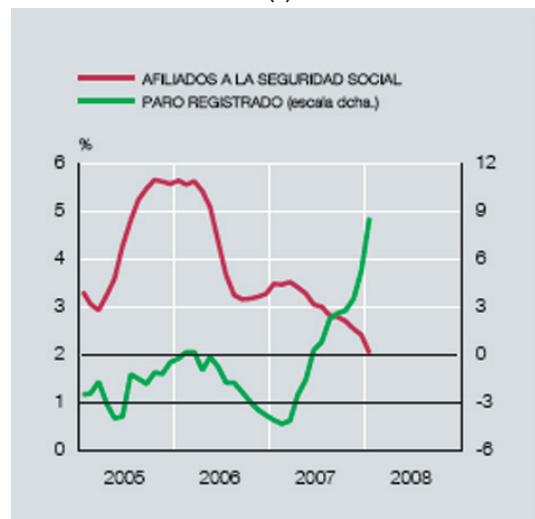
Molts analistes han assenyalat les similituds entre l'economia espanyola i la nord-americana: les dues amb un dèficit exterior elevat, en les dues la construcció d'immobles ha crescut espectacularment la darrera dècada, les dues s'enfronten, ara, a una crisi de l'economia iniciada en aquest sector. Malgrat les semblances esmentades, hi ha una diferència important; mentre als EEUU la gravetat del problema es deu a l'impacte que té en el sistema financer, a través de les hipoteques "subprime" escampades entre entitats financeres de tot el món, a Espanya es tracta d'una davallada brusca de les vendes -baixaran el 39% els propers mesos, segons recollia La Vanguardia del passat 4 de març- que ha frenat l'activitat del sector, sense posar en crisi, però, el sistema financer.

Tanmateix, la construcció pesa més en l'economia espanyola que en la nord-americana; mentre als EE.UU no arriba al 5% del PIB, aquí suposa l'11%; i si afegim la demanda inclosa que genera, suma el 18%. O sigui que una crisi severa del sector, com la que ara comença, afectarà tota l'economia.

Tot fa pensar que ens esperen un parell o tres anys - el temps dependrà de l'encert amb què es gestioni la situació creada- de baixa activitat en la construcció d'immobles, la qual cosa ja es nota en l'augment de l'atur, que pot pujar fins al 9% de la població activa, dos milions de persones, a finals del 2008, segons la Fundació de les Caixes d'Estalvis, FUNCAS.

Per recuperar el ritme d'activitat normal en el sector, que es pot xifrar en 400000 habitatges nous per any, els preus dels pisos s'hauran de reduir en termes reals -descomptada la inflació- fins al punt que un salari mitjà permeti adquirir un habitatge, comptant amb una hipoteca del 80% de la inversió necessària, que no suposi una quota mensual superior al 40% de la nòmina. Els tipus d'interès baixos, l'increment de salaris i la inflació, entre el 3% i el 4% anual, faran que la reducció dels preus nominals dels pisos sigui menor. De tota manera encara hi ha interrogants per respondre, com ara la fortalesa financer de les empreses immobiliàries davant la davallada de les vendes, i fins on creixerà la morositat de la cartera hipotecària de bancs i caixes d'estalvis.

TREBALL i SALARIS (a)

FONTS: Institut Nacional d'Estadística, i Ministeri de Treball i Afers Socials.
a. Taxes interanuals, calculades sobre sèries brutes.

Canvi de model

El govern no evitarà la crisi, però pot fer dues coses importants per limitar-ne els efectes. En primer lloc, adoptar mesures pal·liatives, com ara executar tot el pressupost d'obra pública, i fins i tot ampliar-lo per a la construcció d'habitatges de protecció oficial; a més pot estimular el consum emprant la política fiscal: reduir l'IVA per als productes més comuns de la cistella de la compra, i/o reduir l'IRPF per als trams més baixos. De fet, per als propers anys, es pot renunciar a l'objectiu de superàvit pressupostari, amb el compromís de recuperar-lo quan les circumstàncies millorin.

En segon lloc, aprofitar la crisi per superar l'esgotat model actual de creixement, basat en la construcció i l'endeutament. L'alternativa més favorable per als ciutadans espanyols seria substituir-lo pel creixement dels salaris, i per tant del nivell de renda, recolzat en la millora de la productivitat, l'única manera que sigui sostenible. El govern pot facilitar el trànsit cap al nou model si impulsa les reformes necessàries per complir els compromisos adquirits per millorar la productivitat, en el marc de la Unió Europea, en la cimera de Lisboa.

Cada any el Centre for European Reform (CER) publica el rànquing de països de la UE ordenat per la intensitat dels esforços amb què els governs contribueixen a millorar la productivitat de l'economia del país. Doncs bé, a l'informe corresponent al 2008 Espanya ocupa el lloc 16 dels 27 països de la UE; dels països grans, només Itàlia queda per sota, en el lloc 23. Per a cadascun dels epígrafs mesurats, el CER publica els "herois" que han destacat en la millora, i els "vils" que s'endarrereixen. Espanya no surt cap cop com a "heroi", i quatre vegades com a "vil": per manca d'impuls a la societat de la informació, i a la recerca i el desenvolupament, per les ajudes estatals i el poc interès en fomentar la competència, i per l'escassa preocupació per la lluita contra el canvi climàtic.

En definitiva, la crisi pot ser una gran oportunitat per millorar, però queda molt per fer, i el món no ens espera.